Lietas Nr. A420217716
Lietas arhīva Nr. A42-00388-17/36

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2017.gada 21.februārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S. Ozola,

piedaloties pieteicējai /pers. A/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc pieteicējas /pers. A/ pieteikuma par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu pārrēķināts izdienas stāžs un tiktu piešķirta lielāka apmēra izdienas pensija.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja 2016.gada 5.februārī Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA vai iestāde) Rīgas pilsētas Zemgales reģionālajā nodaļā iesniedza iesniegumu izdienas pensijas saskaņā ar likumu "Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" (turpmāk – Izdienas pensiju likums) piešķiršanu no 2015.gada 11.decembra.

[2] Ar VSAA Rīgas pilsētas Zemgales reģionālās nodaļas 2016.gada 22.februāra lēmumu Nr.16/407898 (turpmāk – 22.februāra lēmums) pieteicējai piešķirta izdienas pensija 295,76 *euro* apmērā par izdienas stāža 12 gadiem un sešiem mēnešiem.

Nepiekrītot minētajam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja VSAA direktoram, norādot, ka lēmumā nav ņemti vērā Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmajā daļā noteiktie periodi, kas tiek ieskaitīti izdienas stāžā, un lūdza pārrēķināt viņai noteikto izdienas stāžu un izdienas pensijas apmēru.

Ar VSAA direktora 2016.gada 20.aprīļa lēmumu Nr.16/834657 (turpmāk – 20.aprīļa lēmums) 22.februāra lēmums atstāts negrozīts. Lēmumā konstatēts turpmāk minētais.

[2.1] Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punkts nosaka, ka izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika darbiniekiem, kuri dienestu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs uzsākuši pēc 1990.gada 4.maija, - ja Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēti vismaz 10 gadi.

Savukārt Izdienas pensiju likuma pārejas noteikumu 13.punkts (norma spēkā no 2002.gada 1.jūlija) paredz, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem izdienas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika, ja viņi dienestā pieņemti līdz 2002.gada 1.jūlijam.

Tāpat Robežsardzes likuma pārejas noteikumu 3.punkts nosaka, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestā Robežsardzē ir pieņemti līdz 2002.gada 1.jūlijam, izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju un piemaksu par izdienu, ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika.

Līdz ar to likumdevējs ir vēlējies noteikt atšķirīgu regulējumu izdienas stāža noteikšanā tiem Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc 2002.gada 1.jūlija, tas ir, Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestā robežsardzē pieņemti pēc minētā datuma, izdienas stāžā netiek ieskaitīti 80 procenti no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika.

Saskaņā ar Valsts robežsardzes 2015.gada 17.decembra izziņu Nr. 23.1-4/3546-IP pieteicēja dienestu Valsts robežsardzē uzsāka 2002.gada 11.oktobrī, tas ir, pēc 2002.gada 1.jūlija.

Ņemot vērā minēto, VSAA nav pamata pieteicējas izdienas stāžā ieskaitīt 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika.

[2.2] Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2015.gada 26.jūnija spriedumā lietā Nr.SKA-395/2015 ir skatīts jautājums par Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punktā minētajā nostrādātajā laikā ieskaitāmajiem periodiem un atzīts, ka, lai pareizi izprastu likuma 3.panta pirmās daļas 10.punktā minēto nostrādāto laiku, izmantojamas tās tiesību normas, kas regulē pensiju un darba tiesību jautājumus, proti, kuri nodarbinātības periodi ir ņemami vērā, nosakot personas stāžu valsts pensijas piešķiršanai.

Līdz ar to minētajā tiesas spriedumā izdarītie secinājumi par nostrādāto laiku ārpus dienesta attiecībām ir attiecināmi uz personām, kurām saskaņā ar likumu izdienas stāžā ir ieskaitāmi 80 procenti no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika.

Tā kā pieteicēja dienestu Valsts robežsardzē uzsāka pēc 2002.gada 1.jūlija, tas ir, 2002.gada 11.oktobrī, un likums neparedz viņas izdienas stāžā ieskaitīt 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika, tad Augstākās tiesas 2015.gada 26.jūnija spriedums nav attiecināms uz pieteicējas lietu.

[2.3] Izdienas pensiju likuma 5.panta trešā daļa nosaka, ka darbiniekiem, kuru dienesta laiks pārsniedz 12 gadus un sešus mēnešus, izdienas pensiju piešķir 40 procentu apmērā no darbinieka vidējās mēneša darba samaksas par pēdējiem pieciem gadiem pirms atbrīvošanas no dienesta un par katru izdienas stāža gadu virs 12 gadiem un sešiem mēnešiem palielina par 1,5 procentiem no darba samaksas.

Pieteicējas saskaņā ar Izdienas pensiju likumu noteiktais izdienas stāžs, kas dod tiesības izdienas pensiju, ir 13 gadi un 2 mēneši, līdz ar to saskaņā ar iepriekš minēto, izdienas pensijas aprēķinā tiek ņemti vērā izdienas stāža 12 gadi 6 mēneši, nosakot izdienas pensiju 40 procentu apmērā no darba samaksas.

[3] Pieteicēja Administratīvajā rajonā tiesā iesniedza pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu pārrēķināts izdienas stāžs un tiktu piešķirtu lielāka apmēra izdienas pensija, pieteikumā norādot turpmāk minēto.

[3.1] Pieteicēja uzskata, ka Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punktā izdienas stāža noteikšanas nepiemērošana attiecībā uz viņu ir prettiesiska. Pieteicēja norāda, lai izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaitītu 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika, dodoties pensijā, jāiestājas diviem priekšnosacījumiem: 1) dienests jāuzsāk pēc 1990.gada 4.maija un 2) Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs jābūt nodienētiem vismaz 10 gadiem.

Savukārt Izdienas pensiju likuma pārejas noteikumu 13.punkta piemērošana ir nepamatota un nelikumīga, jo, pieteicējasprāt, minētajā pārejas punktā nav ietverti Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punktā norādītie divi priekšnoteikumi, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, kā arī, izvērtējot tiesību normu grozījumus, tāds nav bijis likumdevēja mērķis noteikt atšķirīgu regulējumu izdienas stāža noteikšanā tiem Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc 2002.gada 1.jūlija.

Pieteicēja uzskata, ka tieši pretēji, tas ir, izslēdzot no likuma 3.panta 8.punktu, kā arī no Robežsardzes likuma 46.panta ceturtās daļas izslēdzot vārdus un skaitļus "kā arī 80 procentus no citās iestādēs nostrādātā laika" likumdevējs ir vēlējies izveidot vienotu Iekšlietu ministrijas darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm izdienas stāža, kas dod tiesības uz izdienas pensiju un piemaksu par izdienu, aprēķināšanas kārtību.

[4] VSAA rakstveida paskaidrojumā par pieteikumu norāda, ka tas ir nepamatots, pamatojoties uz 20.aprīļa lēmumā ietverto pamatojumu.

Izdienas pensiju likuma likumprojekta grozījumu anotācijā norādīts, ka likumprojekts izstrādāts, lai sakārtotu un izveidotu vienotu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm – specializētā valsts civildienesta ierēdņu – izdienas stāža, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, aprēķināšanas kārtību. Likumprojekts paredz, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem izdienas stāžā netiek ieskaitīti 80 procenti no citās iestādēs, uzņēmumos (uzņēmējsabiedrībās) un organizācijās nostrādātā laika. Šī norma neattiecas uz tiem darbiniekiem, kuri dienestā robežsardzē pieņemti līdz šā likumā spēkā stāšanās.

Likuma pārejas noteikumi precizē personu loku, uz kuriem likuma saturs piemērojams atšķirīgi un norāda, kādā veidā realizējama pāreja no līdzšinējā tiesiskā regulējuma uz jauno tiesisko regulējumu. Tātad Izdienas pensiju likuma pārejas noteikumu 13.punkts precizē to personu loku, kurām izdienas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādāto laiku, tas ir, to ieskaita tikai tām personām, kuras dienestā pieņemtas līdz 2002.gada 1.jūlijam.

Ņemot vērā iepriekš minēto, iestādei nav pamata pieteicējas izdienas stāžā ieskaitīt 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika. Pieteicējas izdienas stāžs ir aprēķināts pareizi, izdienas pensijas aprēķinā tiek ņemti vērā izdienas stāža 12 gadi un seši mēneši, nosakot izdienas pensiju 40 procentu apmērā no darba samaksas.

Motīvu daļa

[5] Tiesa konstatē, ka lietā pastāv strīds par to, vai pieteicējas izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaitāmi 80 procenti no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja atbilst Izdienas pensiju likuma 1.pantā noteiktajai darbinieku kategorijai ar speciālajām dienesta pakāpēm, uz kuru attiecināmas minētā likuma normas, – proti, pieteicēja ir Iekšlietu ministrijas sistēmā ietilpstošās Iekšlietu ministrijas padotībā esošās iestādes – Valsts robežsardzes darbiniece.

[6] Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmā daļa nosaka periodus, kas tiek ieskaitīti izdienas stāžā, tostarp saskaņā ar Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punktu izdienas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika darbiniekiem, kuri dienestu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs uzsākuši pēc 1990.gada 4.maija, — ja Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēti vismaz 10 gadi.

No norādītās tiesību normas secināms, ka likumdevējs visiem Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm ir noteicis, ka jābūt nodienētiem 10 gadiem Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs, lai darbinieka izdienas stāžā varētu iekļaut 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika (turpmāk – citās iestādēs nostrādātais laiks).

Šāda nostrādātā laika ieskaitīšana izdienas stāžā vērtējama kā likumdevēja noteikts labums tām personām, kas Iekšlietu sistēmā nodienējušas vismaz 10 gadus, proti, ka tad tiek ņemts vērā arī personas ārpus dienesta nostrādātais laiks (*sk. sal. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2015.gada 26.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-395/2015 6.punktu*).

Minētā norma ietver divus kumulatīvus priekšnoteikumus, kuriem jāizpildās, lai Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekam ar speciālo dienesta pakāpi izdienas stāžā ieskaitītu 80 procentus no citās iestādēs nostrādātā laika, proti, 1) dienests Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs uzsākts pēc 1990.gada 4.maija un 2) Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēti vismaz 10 gadi.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja Valsts robežsardzē nodienējusi no 2002.gada 11.oktobra līdz 2015.gada 10.decembrim (13 gadi 2 mēneši), tātad vairāk nekā (vismaz) 10 gadus. Tāpat saskaņā ar Izdienas pensiju likuma 2.panta pirmās daļas 3.punktu pieteicējas kopējais apdrošināšanas stāžs ir ne mazāks par 25 gadiem, turklāt ne mazāk kā 12 gadi un seši mēneši no tiem nodienēti Iekšlietu ministrijas sistēmā, un pieteicēja ir sasniegusi 50 gadu vecumu.

Tātad, ņemot vērā iepriekš konstatētos tiesiskos un faktiskos apstākļus, pieteicējas izdienas stāžā ir ieskaitāmi arī 80 procenti no citās iestādēs nostrādātā laika.

[7] Nav pamatots VSAA 20.aprīļa lēmumā ietvertais pamatojums un viedoklis, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm likumdevējs būtu noteicis atšķirīgu tiesisko regulējumu (*Izdienas pensiju likuma redakcijā, kas bija spēkā lēmuma izdošanas brīdī*) izdienas stāža noteikšanā nekā citiem Iekšlietu ministrijas sistēmā ietilpstošo iestāžu darbiniekiem.

Iestāde atsaucas uz Izdienas pensiju likuma pārejas noteikumu 13.punktu, kas noteic, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestā pieņemti līdz 2002.gada 1.jūlijam, izdienas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika.

Tiesa norāda, ka Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punkta interpretācijai un piemērošanai nav izmantojams, kā to uzskata iestāde, minētā likuma pārejas noteikumu 13.punkts.

Ar 2002.gada 20.jūnija grozījumiem no Izdienas pensiju likuma tika izslēgts 3.panta 8.punkts; tas noteica, ka *izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, uzņēmumos (uzņēmējsabiedrībās) un organizācijās nostrādātā laika Valsts robežsardzes darbiniekiem.* Vienlaikus likuma pārejas noteikumi tika papildināti ar 13.punktu, kas noteic, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestā pieņemti līdz 2002.gada 1.jūlijam, izdienas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, uzņēmumos (uzņēmējsabiedrībās) un organizācijās nostrādātā laika. Grozījumu likumprojekta anotācijā cita starp norādīts, ka likumprojekts izstrādāts, lai sakārtotu un *izveidotu vienotu* Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm *izdienas stāža*, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, *aprēķināšanas kārtību*.

Proti, tika salīdzināta toreizējā situācija, kad Valsts robežsardzes darbiniekiem izdienas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs nostrādātā laika, savukārt citu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbiniekiem izdienas stāžā netiek ieskaitīti 80 procenti no citās iestādēs nostrādātā laika.

Aplūkojot Izdienas pensiju likuma 3.panta 8.punktu un 10.punktu (*likuma redakcijā līdz 2002.gada 1.jūlijam, kad spēkā stājās 2002.gada 20.jūnija grozījumi*) to savstarpējā sakarā, redzams, ka Izdienas pensiju likuma 3.panta 10.punkts paredzēja atšķirīgu pazīmi (apstākli), kurai iestājoties, Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieka izdienas stāžā ieskaitītu 80 procentus no citās iestādēs nostrādā laika, – tas ir nodienētais laiks Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs – vismaz 10 gadi. Savukārt Izdienas pensiju likuma 3.panta 8.punkts attiecībā uz Valsts robežsardzes darbiniekiem šādu pazīmi nesaturēja. Tas nozīmē, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, līdz 2002.gada 1.jūlijam tika ņemti vērā 80 procenti no citās iestādēs nostrādā laika, neskatoties uz nodienēto laiku Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs. Proti, jebkurš Valsts robežsardzes darbinieks ar speciālo dienesta pakāpi, sasniedzot 50 gadu vecumu un citās iestādēs nostrādātu laiku ne mazāku par 25 gadiem (80 % no 25 gadiem ir 20 gadi, kas ieskatāms izdienas stāžā), varēja pretendēt uz izdienas pensiju, nenodienējot Valsts robežsardzē noteiktu laiku.

Līdz ar to kļūdains ir iestādes arguments, ka Izdienas pensiju likums noteic atšķirīgu regulējumu izdienas stāža noteikšanā tiem Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc 2002.gada 1.jūlija. Izdienas pensiju likuma pārejas noteikumu 13.punkts saistīts ar izslēgto likuma 3.panta 8.punktu, nevis ar šobrīd spēkā esošā 3.panta pirmās daļas 10.punkta piemērošanu.

[8] Tiesa uzskata, ka nav pamata savstarpēji pretstatīt Izdienas pensiju likuma 3.panta 10.punktā un pārejas noteikumu 13.punktā noteikto, un attiecīgi tas, ka likuma pārejas noteikumu 13.punktā ir noteikts pagaidu tiesiskais regulējums tiem Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestā robežsardzē pieņemti līdz grozījumu pieņemšanai, nav pamats secināt, ka Izdienas pensiju likuma 3.panta 10.punktā minētās tiesības nav attiecināmas uz pārējiem Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc 2002.gada 1.jūlija.

Izdienas pensiju likuma 3.panta 10.punkts pietiekami skaidri paredz, ka jebkura šā likuma subjekta izdienas stāžā tiek ieskaitīti 80 procenti no citās iestādēs nostrādātā laika, pie nosacījuma, ja Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēti vismaz 10 gadi. Savukārt iestādes normas interpretācija pieļauj tādu situāciju, ka tiek nodalīta atsevišķa Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku grupa, atkarībā no tā, kurā iestādē šie darbinieki dienē, – Valsts robežsardzē. Tiesa šādai normu interpretācijai nesaredz tiesisku pamatu, jo tā pārkāpj vienlīdzības principu.

[9] Pastāvot šādiem iepriekš konstatētajiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka iestāde nepamatoti pieteicējas izdienas stāžā neieskaitīja 80 procentus no citās iestādēs nostrādātā laika. Līdz ar to pamatots un apmierināms ir pieteicējas pieteikums un iestādei uzdodams izdot pieteicējai labvēlīgāku administratīvo aktu, ar kuru pieteicējas izdienas stāžā ieskaitītu 80 procentus no citās iestādēs nostrādātā laika un attiecīgi aprēķinātu izdienas pensijas apmēru.

[10] Atbilstoši Administratīva procesa likuma 126.panta pirmajai daļai, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Ievērojot to, ka pieteicējas pieteikums ir pilnībā apmierināts, no atbildētāja par labu pieteicējai ir piespriežama viņas samaksātā valsts nodeva.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, 254.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Apmierināt /pers. A/ pieteikumu.

Uzlikt pienākumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu, ar kuru aprēķināt /pers. A/ izdienas stāžu, ieskaitot tajā 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika, un piešķirt izdienas pensiju atbilstoši aprēķinātajam izdienas stāžam.

Piespriest no atbildētājas Latvijas Republikas par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, viņas samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnese S. Ozola